

Avskrift.

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Ink. d. 20 NOV 1968

LANDSKANSLIET

III R11-7-68.

LÄNSSTYRELSENS I VÄSTERNORRLANDS LÄN
resolution i nedan nämnda ärende; given
Härnösand i landskansliet den 15 novem-
ber 1968.

Hos länsstyrelsen har förslag väckts om bildande av naturreservat på Stornäset, Alnön, Sundsvalls stad. Förslag härom har upprättats av naturvårdsrådet i länet på hemställan av Östra Medelpads Naturskyddsförening i Sundsvall. Förslaget berör fastigheterna Näset 1⁶⁸ och Släda 3¹ i Alnö socken och har närmare angivits å till ärendet hörande karta.

107 ha *ägg* NR
Natur

I ärendet har länsstyrelsen inhämtat yttrande från berörda markägare samt statens naturvårdsverk.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar länsstyrelsen - i syfte att skydda och främja en av länets förnämsta rastplatser för flyttfågel - att det område av Stornäset, som begränsats med röd linje å till ärendet hörande karta, skall utgöra naturreservat.

För reservatet fastställer länsstyrelsen med stöd av 8 och 10 §§ samma lag följande föreskrifter:

Föreskrifter angående förfogandet över fastigheterna.

Det är förbjudet

- att spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form,
- att anordna upplog eller utföra fyllning av något slag,
- att framdraga mark- eller luftledning,
- att uppföra byggnad,
- att dika samt
- att bedriva jakt.

Utan avgift.

Föreskrifter gällande allmänheten.

Det är förbjudet

att förstöra fast naturföremål eller ytbildning,

att genom fotografering från nära håll eller på annat sätt störa fågellivet,

att framföra motorfordon,

att släppa hund fri,

att tälta eller göra upp eld samt

att på störande sätt använda transistorapparater eller dylikt.

I övrigt erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser, såsom förbud mot

att skräpa ned i naturen med plåt, glas, plast, papper, avfall eller annat så att därav kan uppkomma otrevnad eller skada för annan (23 § naturvårdslagen),

att olovligen jaga eller fånga fåglar samt taga ägg, ungar eller bon samt

att olovligen av växande träd taga gren eller ris m.m. eller på annat sätt skada växande träd (12 kap. 2 § andra stycket brottsbalken).

Skötselföreskrifter.

Reservatet skall vårdas med syfte att bevara en värdefull rast- och häckningsplats för fågellivet. Eventuellt erforderliga röjningar i skogsbryn och på strandängar skall ske genom förvaltarens försorg i samråd med markägarna. Reservatet skall benämnas Stornäsöns naturreservat och förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna. Utmärkning av reservatet skall ske genom förvaltarens försorg enligt statens naturvårdsverks utfärdade anvisningar.

Talan mot förestående resolution föres hos Konungen genom besvär, vilka antingen ingivas eller på klagandens äventyr insändas till Kungl. Jordbruksdepartementet, därvid skall iakttagas, att besvären skola, vid äventyr av talans förlust, hava inkommit till departemen-

tet om enskild part är klagande inom tre veckor och om klagan föres
av menighet inom fem veckor från det klaganden fick del av resolu-
tionen.

Hjalmar Nilsson

Jan Axel Bränholm

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Ejla Lindström

FOTOKOPIA

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Ink. d. - 3 APR 1968

24. 09.

122 1292 PL.

Stornäsens kaj

Stornäse
Vårdensfält

Stornäset

Aldersåker

SLAD

Stornäsgrund

Åssjön

Västernorrlands län
Jag ärende III 1211-7-66
Härnösand i landskapet den 31/12/68
Västernorrlands län

[Signature]

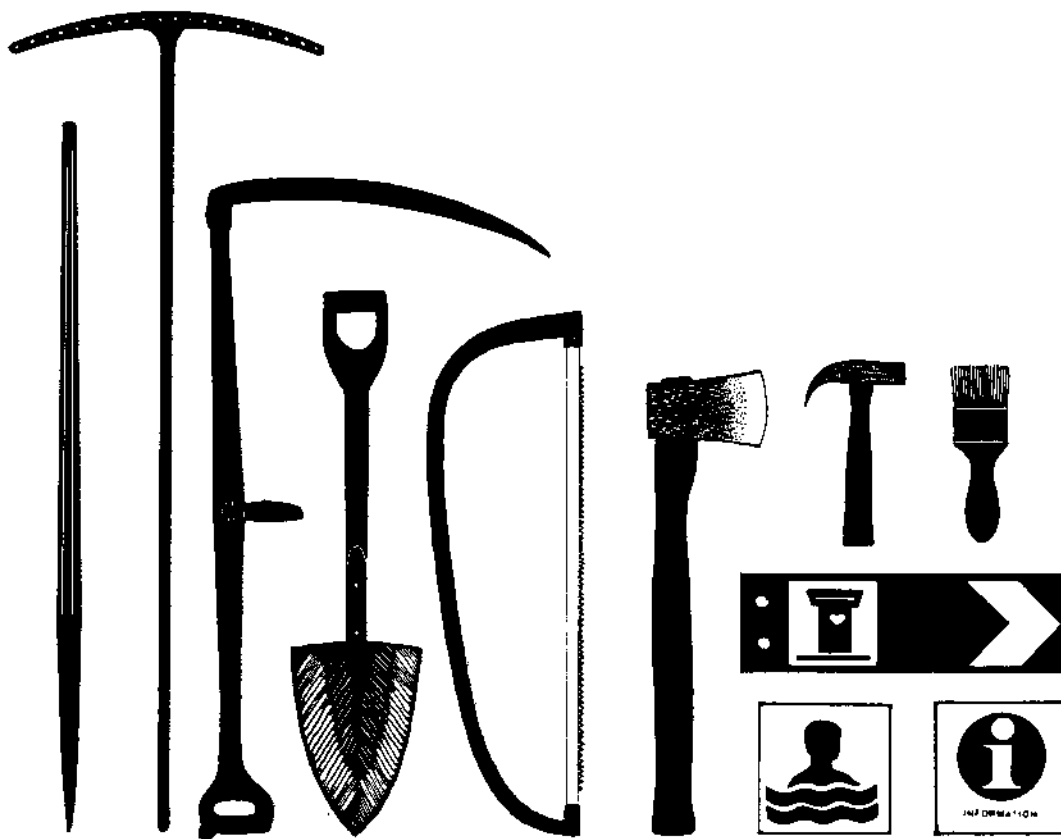
81-024

Slädaviken

SKÖTSELPLAN

STORNÄSETS
NATURRESERVAT

Sundsvalls kommun

LÄNSSTYRELSEN

VÄSTERNORRLANDS LÄN

FÖRORD

Denna skötselplan har upprättats av länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Skötselplanen består av två delar: 1. Allmän beskrivning. 2. Plandel. För ytterligare beskrivning av reservatet hänvisas till andra publikationer, se litteraturlistan.

Planen har fastställts av länsstyrelsen 1983-02-28 (dnr 11.131-3355-82). Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

DATA OM NATURRESERVATET

Skyddsform	Naturreservat
Objektnummer	2202005
Beslutsdatum	1968-11-15
Kommun	Sundsvall
Registerområde	Alnö socken
Läge	Alnöns nordöstra udde
Topografisk karta	17H NO
Ekonomisk karta	17H Sundsvall 5h (17757)
Area	85 ha
Fastighet	Del av Släda 3:1 och Näset 1:68
Markägare	Släda 3:1; Anna-Greta Hoffman, Pl 2018, 860 24 ALNÖ
	Näset 1:68; Stiftelsen Stornäset, Box 1500, 860 24 ALNÖ
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna

LÄNSSTYRELSENS BESLUT OM NATURRESERVAT, 1968-11-15, dnr III R 11-7-68

"Hos länsstyrelsen har förslag väckts om bildande av naturreservat på Stornäset, Alnön, Sundsvalls stad. Förslag härom har upprättats av naturvårdsrådet i länet på hemställan av Östra Medelpads Naturskyddsförening i Sundsvall. Förslaget berör fastigheterna Näset 1:68 och Släda 3:1 i Alnö socken och har närmare angivits å till ärendet hörande karta.

I ärendet har länsstyrelsen inhämtat yttrande från berörda markägare samt statens naturvårdsverk.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar länsstyrelsen - i syfte att skydda och främja en av länets förmästa rastplatser för flyttfågel - att det område av Stornäset, som begränsats med röd linje å till ärendet hörande karta, skall utgöra naturreservat.

För reservatet fastställer länsstyrelsen med stöd av 8 och 10 §§ samma lag följande föreskrifter:

Föreskrifter angående förfogandet över fastigheterna

Det är förbjudet

- att spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form,
- att anordna upplag eller utföra fyllning av något slag,
- att framdraga mark- eller luftledning,

att uppföra byggnad,
att dika samt
att bedriva jakt.

Föreskrifter gällande allmänheten

Det är förbjudet

att förstöra fast naturföremål eller ytbildning,
att genom fotografering från nära håll eller på annat sätt
störa fågellivet,
att framföra motorfordon,
att släppa hund fri,
att tälta eller göra upp eld samt
att på störande sätt använda transistorapparater eller dylikt.

I övrigt erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser, såsom
föbud mot

att skräpa ned i naturen med plåt, glas, plast, papper, avfall
eller annat så att därav kan uppkomma oönskad eller skada
för annan (23 § naturvårdslagen),
att olovligen jaga eller fånga fåglar samt taga ägg, ungar eller
bon samt
att olovligen av växande träd taga gren eller ris m m eller på
annat sätt skada växande träd (12 kap. 2 § andra stycket
brottsbalken).

Skötsel föreskrifter

Reservatet skall vårdas med syfte att bevara en värdefull rast-
och häckningsplats för fågellivet. Eventuellt erforderliga röj-
ningar i skogsbryn och på strandängar skall ske genom förvaltar-
ens försorg i samråd med markägarna. Reservatet skall benämnas
Stornäsets naturreservat och förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i
samråd med markägarna. Utmärkning av reservatet skall ske genom
förvaltarens försorg enligt statens naturvårdsverks utfärdade
anvisningar."

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

NATURFÖRHÅLLANDEN

Nordöstra delen av Alnön är ett av de förnämsta rastfågelområdena i Västernorrlands län. Där bildar Stornäset, med sina sankängar, grunda dy- och sandstränder, ett omtyckt tillhåll för främst änder och vadare under såväl vår- som höststräcket. Omkring 180 arter har iakttagits på Stornäset med nära angränsande marker.

Stornäset är en mot öster utskjutande flack sedimentudde på norra delen av Alnön, 14 km från Sundsvall. De grunda stränderna och strandängarna begränsas inåt av en kraftig gråalskog. Utåt varierar strandlinjen med vattenståndet och flyttas över 100 m mellan låg- och högvatten.

I yttre delen av udden, vid början på en långt utskjutande sandsporre, finns en större dunge med gran och björk omgiven av gråal, Stornäsgrundet. Detta parti höjer sig något över de omgivande strandängarna och kartor från 1904 visar att det då var en ö. I dungen finns ett 18 m högt fågeltorn som är öppet för allmänheten. Därifrån har man en fin överblick över både vattnet utanför sporren och sankängarna innanför.

Vegetation (se vegetationskartan)

Strandängarnas vegetation varierar allt efter exponering, saltvattens-/sötvattenspåverkan. Följande beskrivning är mycket schematisk. Närmast vattnet dominerar en gles vegetation av agnsäv och kryppven som mot torrare partier övergår i ett salttåg - rödsvingelsamhälle. Vegetationen närmast albården är påverkad av ett grundvattenutflöde och får mer karaktär av strandkärr som ibland kan vara tämligen artrikt.

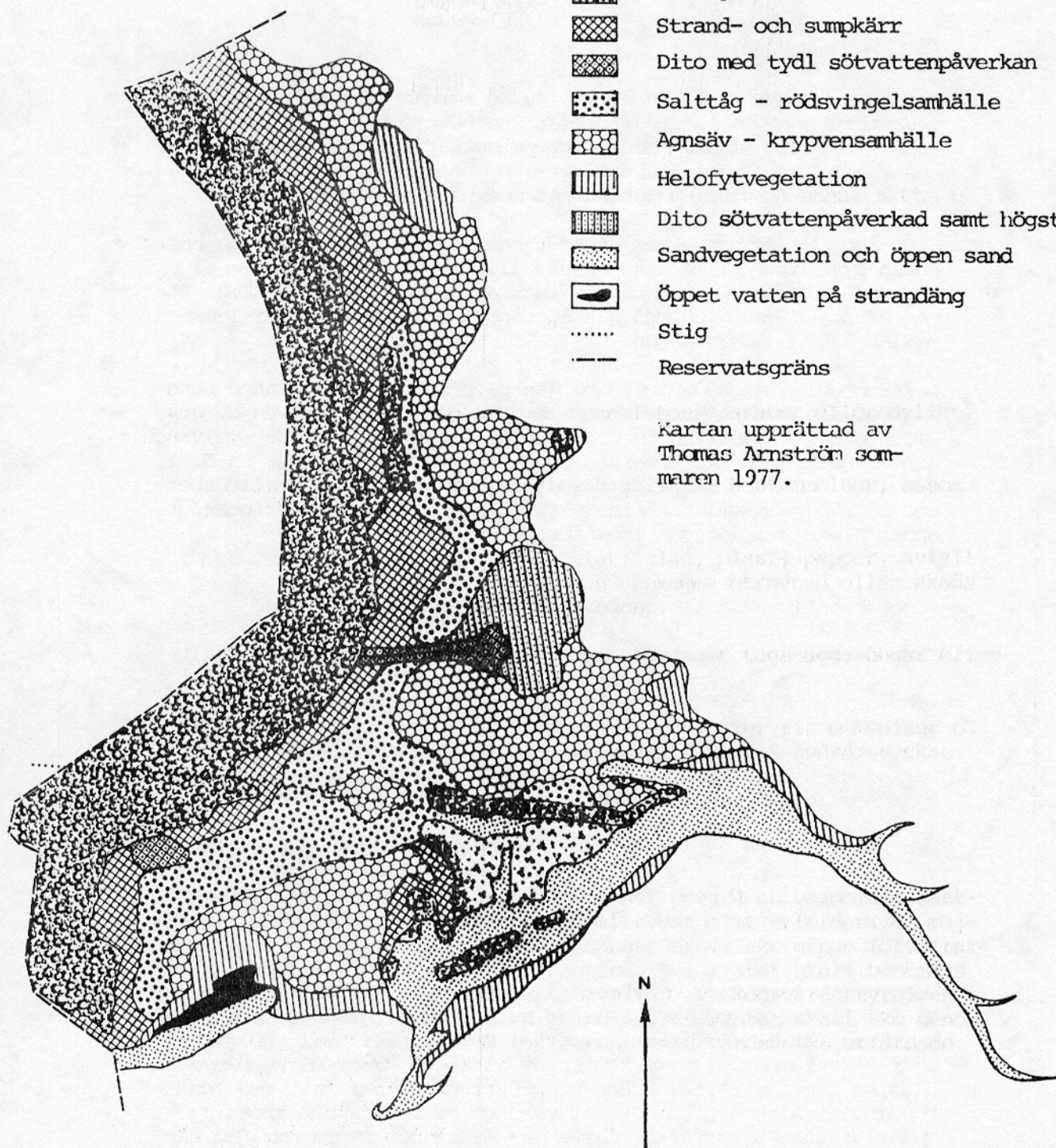
Den skogsbevuxna dungen i sydost domineras av gran och björk, där de äldre träden är ca 50 år gamla. De sandstränder som omger skogsdungen i syd och sydost är delvis vegetationsfria men en gles vegetationszon med strandråg, strandärt och saltarv förekommer.

De öppna strandängarna avbryts i väster av en albård som i söder är relativt bred men som smalnar av mot norr. Albården som är av kärrkaraktär består främst av gråal men även klibbal och glasbjörk förekommer. I ytterkanten av alskogen växer det upp nya alplanter som flyttar albården ut på strandängen i takt med landhöjningen. Alskogen kommer att växa ut över strandängarna relativt snabbt, eftersom marken är flack och stora områden når en viss höjd över havsytan samtidigt. Det är en naturlig process som blir extra markant vid Stornäset och medför att strandängarna och alskogen alltid kommer att ändra utseende.

VEGETATIONSKARTA

- Blandskog
- Alskog
- Strand- och sumpkärr
- Dito med tydl sötvattenpåverkan
- Salttåg - rödsvingelsamhälle
- Agnsäv - krypvensamhälle
- Helofytvegetation
- Dito sötvattenpåverkad samt högstarr
- Sandvegetation och öppen sand
- Öppet vatten på strandäng
- Stig
- Reservatsgräns

Kartan upprättad av
Thomas Arnström som-
maren 1977.

0 100 200 300 400 500 m

Fågellivet

På våren och hösten rastar stora mängder flyttfåglar på Stornäset. De håller till på strandängarna och ute i det grunda vattnet. Antalet fåglar varierar starkt från dag till dag och är litet vid högt vattenstånd.

På våren når sträcket sin kulmen vid mitten av maj. De talrikaste sträckgästerna på våren är gräsand, kricka, bläsand, vigg, knipa, ejder, brushane, kärrsnäppa och mosnäppa. De förekommer i flockar om hundratals fåglar. Något mindre talrika är bl a svartsnäppa, skogssnäppa, gluttsnäppa, småsnäppa, grönbena, brunand, skedand, knölsvan, storskrake, småskrake, myrspov, ljungpipare, enkelbeckasin och strandskata. Bland regelbundet rastande tättingar märks blåhake, rödstrupig piplärka, berglärka, lappspurv och snöspurv. På vårvintern kan drygt hundratalet sångsvanar uppehålla sig vid Stornäset.

Under höststräcket rastar en rad olika vadare och änder, i huvudsak samma arter som under våren. Småsnäppa, sandlöpare, kustsnäppa, spovsnäppa, kustpipare, myrspov och småspov förekommer regelbundet, liksom passerande rovfåglar, t ex fjällvråk och omvvråk.

En hel rad ovanliga arter har iakttagits vid Stornäset. Några av dessa är häger, smalnäbbad simsnäppa, myrsnäppa, sandlöpare, tretåig mås, dvärgmås, dubbelbeckasin, rödspov, årta, prutgås, fjällgås, södgås, gravand, sjöorre, gräshoppsångare och flodsångare. Många arter har här setts för första gången i Medelpad. Stornäset är alltså ett givande utflyktsmål både för specialister och mer allmänt fågelintresserade.

Få arter häckar på strandängarna. Dessa är större och mindre strandpipare, rödbena och strandskata. I terrängen innanför alkogen, med dungar, gläntor, enbuskar och öppna fält häckar rosenfink, törn- och härmsångare. Gräshoppsångare hörs ibland.

MARKANVÄNDNING

Strandängarna på Stornäset är delvis en kulturprodukt som tidigare formats av kreatursbete främst av kor. 1964 upphörde betet på Stornäset men återupptogs igen 1977. Ett sambete med får och kvigor ordnades då på reservatet och anslutande område väster därom. Inom reservatet (strandängarna) betar främst kvigor.

Nils Lundmark, Sundsvall, har enligt länsstyrelsens beslut den 26/3 1969 tillstånd att ringmärka vadarfåglar inom reservatet.

Bengt Ulvblad, Sundsvall, har enligt länsstyrelsens beslut 3/8 1971 tillstånd att tillsvidare för Naturhistoriska riksmuseets räkning, ringmärka fågel med sk japannät inom reservatet, förutsatt att det inte sker samtidigt som Nils Lundmark, Sundsvall, ringmärker fåglar inom reservatet.

Fiske med rörliga redskap är fritt längs kusten.

Ute på Stornäsgrundet finns flera mindre byggnader. Fågeltornet och ett dass ägs av Sundsvalls kommun. En mindre raststuga ägs av Nils Lundmark, Sundsvall. Ytterligare en stuga ägs av Östra Medelpads Naturskyddsförening.

Reservatet besöks av ornitologer främst under våren. De vistas mest i och runt fågeltornet i den lilla dungen ute på Stornäsgrundet. Här har de en god överblick över sandrevlarna utanför och de flacka strandängarna innanför.

Från mitten av 1970-talet har ornitologerna iakttagit en förändring i att allt färre flyttande fåglar rastar i reservatet. Orsakerna till detta är svåra att uttala sig om. En orsak kan ju vara att betet upphörde under 1960-talet och sedan återupptogs först 1977. Betesdjuren gynnar nämligen lågvuxna växtsamhällen och håller nere uppslag av buskar genom tramp och bete. Trampskadorna frilägger dessutom större och mindre ytor med bar mark och detta tillsammans med spillningen underlättar bl a vadares näringssök.

Stranden vid Stornäsgrundet utnyttjas flitigt av badgäster under sommarmånaderna. Eftersom Stornäset främst är en rastlokal och flyttfågelsträcket är livligast i maj och slutet av augusti finns idag ingen större konflikt med badgästerna.

TILLGÄNGLIGHET, INFORMATION

Redan vid Alnöbrons fäste finns vägskyltar till Stornäset. Vid Stornäsets vårdanstalt finns möjlighet att parkera bilar. En mindre körväg som fortsätter i en väl upptrampad stig leder ned till fågeltornet. Genom alskogen och över strandängarna är stigen delvis spångad. Informationstavlor finns uppsatta och en reservatsfolder har tagits fram.

STÖRNINGSKÄNSLIGHET

Någon större konflikt mellan besökare och rastande fåglar finns inte idag.

INVENTERINGAR

1979 och 1980 genomförde ornitologer i Medelpad en räkning av rastande sjöfågel och vadare vid Stornäset och Hörningsholm.

1977 gjorde Thomas Arnström en botanisk inventering av reservatet. Inventeringen har inte publicerats ännu utan finns endast som manuskript vid länsstyrelsens naturvårdsenhet.

LITTERATURLISTA

- Elofsson, O. 1972. Fågellokaler i Sverige. Stornäset pp 203-204. - Stockholm.
- 1973. Skyddsvärd natur i Medelpad. Vår Fågelvärd 32:4 pp 293-296. - Stockholm.
- Guvå, L. 1972. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län del 3, Medelpad. - Surte.
- Jasek, V. 1976. Norra Alnön, Markanvändningsplan. 1976:4 Länsstyrelsen i Västernorrlands läns publikationsserie. Härnösand.
- Kresten, P. 1981. Introduktion till Alnöområdet geologi. Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1981:1, Härnösand.
- Lundqvist, Jan A.G 1976. Fågellokaler i Västernorrlands län. - L Bergström (utg). Västernorrland med Höga Kusten. - Bjästa.
- Marklund, I, 1980. Räkning av rastande sjöfågel och vadare vid Stornäset och Hörningsholm våren 1979. Stencil.
- Sundberg, B, 1979. Räkning av rastande sjöfågel och vadare vid Stornäset och Hörningsholm våret 1979. Stencil.

PLANDEL

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Övergripande mål

I reservatsbeslutet står att området avsatts som naturreservat "i syfte att skydda och främja en av länets förnämsta rastplatser för flyttfågel". Vidare står följande: "Reservatet skall vårdas med syfte att bevara en värdefull rast- och häckningsplats för fågellivet. Eventuellt erforderliga röjningar i skogsbyn och på strandängar skall ske genom förvaltarens försorg i samråd med markägarna".

Generella riktlinjer och åtgärder

Effekterna av betet på rastande fågel har inte utvärderats ännu, men troligen har det haft en gynnsam inverkan på fågellivet. I reservatet betar främst kvigor eftersom fåren inte gärna söker sig ned på de fuktiga strandängarna. Någon fållindelning anses inte nödvändig innan utvärderingen av betet har gjorts. Djurhållarna ansvarar för underhåll av stängslet. Avtal som tryggar och reglerar betesdriften bör upprättas mellan markägare, djurhållare och naturvårdsförvaltaren.

Invandringen av gråal på strandängarna är en naturlig process som inte går att motverka på lång sikt. Samtidigt som gråal tränger in på strandängarna västerifrån utökas strandängarna tack vare landhöjningen (8 mm/år) i och med att nytt land "kommer upp" ur havet. Gråalens intrång på strandängarna ska åtgärdas efter direktiv från länsstyrelsen. Samråd ska ske med markägarna och ornitologisk expertis. Smärre röjningar kan årligen bli aktuella längs stigen ned till fågeltornet.

Vid fågeltornet har en del granar blivit så höga att de skymmer utsikten från tornet. Dessa granar ska tas bort. I övrigt ska inga skogliga åtgärder göras i alskogen och ute på Stornäsgrundet.

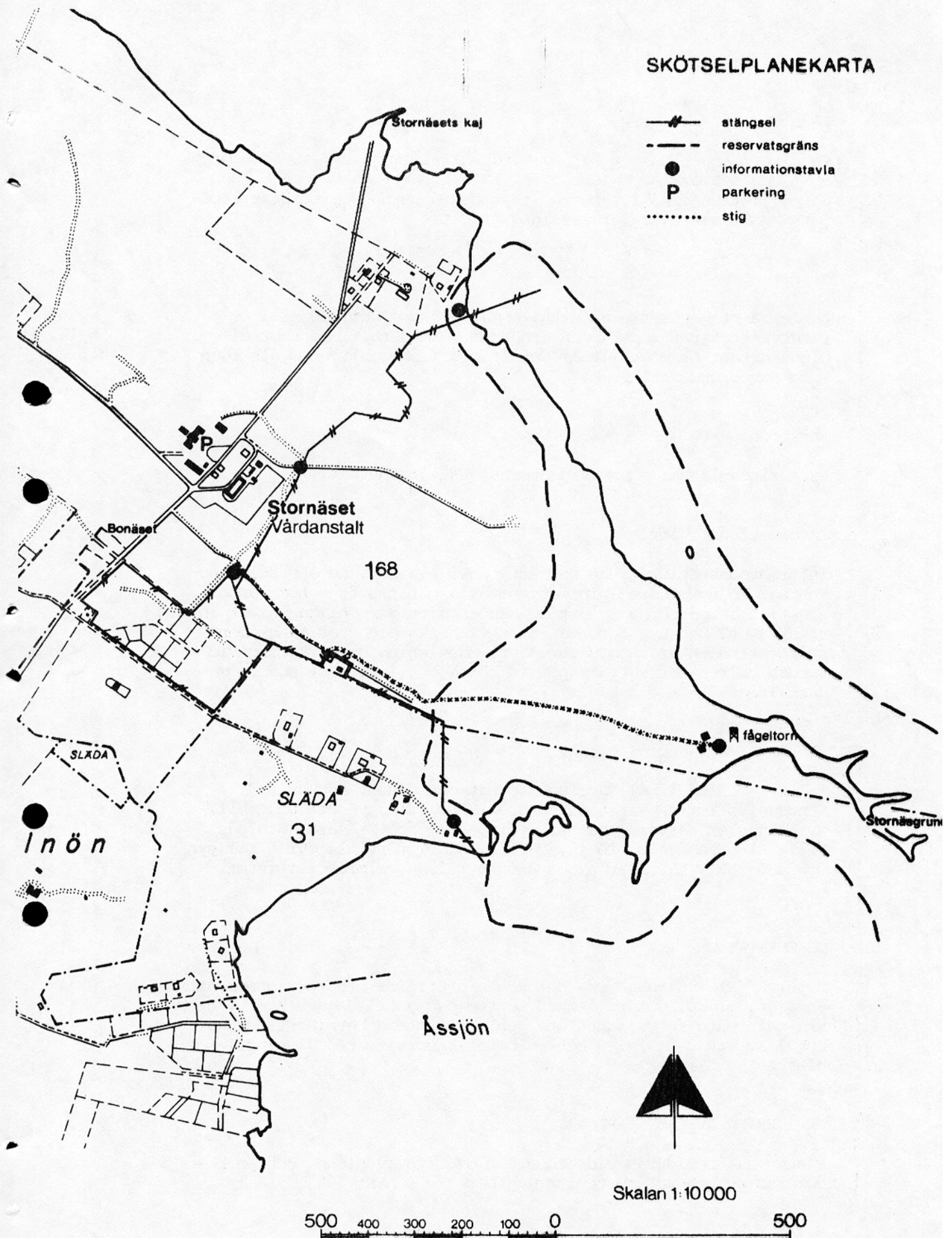
ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Övergripande mål

I reservatsbeslutet står ingenting om allmänhetens tillträde till reservatet i förhållande till de ornitologiska värdena. I den kommande skötseln ska följande princip gälla: allmänheten ska ha tillträde till reservatet i den utsträckning detta inte kommer i konflikt med de ornitologiska värdena. Besökare till reservatet ska kanaliseras till Stornäsgrundet och fågeltornet samt till stigen som leder ned till fågeltornet.

SKÖTSELPLANEKARTA

- stängsel
- reservatsgräns
- informationstavla
- parkering
- stig

Fågeltornet, dasset

Fågeltornet och dasset ägs av Sundsvalls kommun, fritidskontoret som även svarar för underhållet. Fågeltornet och dasset kräver ett årligt underhåll, speciellt är det wirarna som strävar stolparna som måste vara ordentligt sträckta.

Stigar

Den enda stig som ska underhållas är den som går ned till reservatet strax söder om Stornäsets vårdanstalt, se skötselplanekartan. Framförallt är det stigen (spången) genom alskogen som kräver underhåll.

Parkering

Parkeringsplatser finns vid Stornäsets vårdanstalt.

Informationstavlor

Informationstavlor finns uppsatta på 5 platser, se skötselplanekartan. En ny mindre informationstavla bör tas fram som vänder sig till badgästerna så att de känner sitt personliga ansvar inom reservatet. Den nya informationstavlan ska placeras längs den södra stranden vid Stornäsgrundet. Hänvisning om parkering vid vårdanstalten bör sättas upp vid körvägen (infarten) söder om anstalten.

TILLSYN

Tillsyn och underhåll av fågeltornet och dasset ansvarar Sundsvalls kommun (fritidskontoret) för. Tillsyn och underhåll av stängslet ansvarar betesföreningen (genom G Åsard, Stolpås 2131, Alnö samt A Dahlberg, Närsta, Alnö) för. All övrig tillsyn och underhåll sköts av skogsvårdsstyrelsen, Timrå-distriktet.

DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera utförda åtgärder genom att ange delområde, utförd åtgärd, datum och antal dagsverken. Vidare ska naturvårdsförvaltaren årligen dokumentera betningstider, antal av varje djurslag och ev betesskador. Se redovisningsblanketten bilaga 1.

REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Planen ska revideras vid behov. En översyn av planen och en bedömning av behovet av revidering bör ske senast 1993.

